

Ζωντανή μετάδοση συνεδριάσεων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών

Γραπτό υπόμνημα προς την αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή ή/και τη σύσκεψη αρχηγών κομμάτων

Το ανεξάρτητο νομοθετικό παρατηρητήριο Nomoplatform χαιρετίζει όλες τις προσπάθειες του Κοινοβουλίου για εκσυγχρονισμό, αναβάθμιση και βελτίωση της σχέσης μεταξύ κοινωνίας των πολιτών και θεσμικών οργάνων. Έχουμε την πεποίθηση πως ο μόνος δρόμος ενδυνάμωσης της δημοκρατίας μας είναι μέσω της προώθησης αξιών όπως η διαφάνεια, η λογοδοσία και η αξιοκρατία.

A. Υφιστάμενη κατάσταση

Οι Κοινοβουλευτικές Επιτροπές και η Ολομέλεια του σώματος συνεδριάζουν τακτικά με σκοπό την βέλτιστη επιτέλεση του κοινοβουλευτικού έργου. Οι Επιτροπές συνεδριάζουν μία φορά την εβδομάδα, σε προκαθορισμένη ώρα και μέρα, με κύριο σκοπό την εξέταση σχεδίων νόμου και τη συζήτηση αυτεπάγγελτων θεμάτων. Η Ολομέλεια του σώματος συνεδριάζει κάθε Πέμπτη στις 16:00, με κύριο σκοπό τη ψήφιση σχεδίων νόμου που έχουν παραπεμφθεί ενώπιόν της από τις αρμόδιες Κοινοβουλευτικές Επιτροπές.

Βάσει του Κανονισμού της Βουλής, οι συνεδριάσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών και της Ολομέλειας είναι δημόσιες. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 46Α(1), «Δημοσιότητα συνεδριάσεων Κοινοβουλευτικής Επιτροπής και χειρισμός εμπιστευτικών εγγράφων» του Κανονισμού της Βουλής των Αντιπροσώπων της Κυπριακής Δημοκρατίας, σελ. 21:

«Οι συνεδριάσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών είναι δημόσιες, εκτός αν η οικεία Επιτροπή αποφασίσει διαφορετικά».

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το άρθρο 75, «ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΝ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ» του Κανονισμού της Βουλής των Αντιπροσώπων της Κυπριακής Δημοκρατίας, σελ. 39:

«Αι συνεδριάσεις της Βουλής των Αντιπροσώπων είναι δημόσιαι και τα πρακτικά των εν αυτή συζητήσεων δημοσιεύονται».

Παρ' όλα αυτά, σε εθνικό επίπεδο ακολουθούνται οι εξής πρακτικές. Σε ό,τι αφορά τις Κοινοβουλευτικές Επιτροπές, οι συνεδριάσεις είναι δημόσιες στο βαθμό που η κάθε αρμόδια Επιτροπή έχει το δικαίωμα να καλέσει οποιοδήποτε ενδιαφερόμενο όργανο, αρχή, οργανισμό, σωματείο, σύνδεσμο προσώπων, συντεχνία, φυσικό ή νομικό πρόσωπο στις συνεδριάσεις της και στο βαθμό που ο καθένας/καθεμία από τους προαναφερθέντες/προαναφερθείσες, αιτηθεί προς την αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή να παραστεί σε κάποια συνεδρίαση και του/της δοθεί η απαραίτητη άδεια. Επιπρόσθετα, οι συνεδριάσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών είναι ανοιχτές προς τα ΜΜΕ, εκτός αν αποφασιστεί διαφορετικά από την αρμόδια Επιτροπή.

Σε ό,τι αφορά τις συνεδριάσεις της Ολομέλειας του σώματος, οι συνεδριάσεις είναι δημόσιες στο βαθμό που μεταδίδονται ζωντανά στην ιστοσελίδα της Βουλής, στο κανάλι της Βουλής στο YouTube και στο Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου (ΡΙΚ) και μέσω της δημοσίευσης των πρακτικών της Ολομέλειας του σώματος στην ιστοσελίδα της Βουλής.

B. Προσβασιμότητα σε άλλα κοινοβούλια

Σε ό,τι αφορά τα πιο πάνω, αξίζει να σημειωθεί πως τον Οκτώβριο του 2021, η Αντιγόνη Χάσικου και ο Μιχάλης Αργυρού (Τομέας Ερευνών και Μελετών της Βουλής), απέστειλαν ερώτημα στο Ευρωπαϊκό Κέντρο Κοινοβουλευτικής Έρευνας και Τεκμηρίωσης (ECPRD) με θέμα την προσβασιμότητα στις συνεδριάσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών και την ύπαρξη Γραφείου Τύπου στα κοινοβούλια (ECPRD request 4802). Από τις απαντήσεις που δοθήκαν φαίνεται πως, σε ό,τι αφορά την προσβασιμότητα στις συνεδριάσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, ισχύουν τα ακόλουθα.

Στο Βέλγιο η οπτικογράφηση κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης μπορεί να επιτραπεί, αν αποφασίσει για αυτό η Διάσκεψη των Προέδρων ή συγκατατεθεί αριθμός Βουλευτών/Βουλευτριών ίσος με τα δύο τρίτα του αριθμού μελών της εκάστοτε Επιτροπής. Η συντριπτική πλειοψηφία των αιθουσών συνεδριάσεων είναι εξοπλισμένες με κάμερες. Οι δημόσιες συνεδριάσεις των Επιτροπών οπτικογραφούνται. Πλάνα από τις συνεδριάσεις αναμεταδίδονται ζωντανά στον ιστότοπο του κοινοβουλίου. Αν η Επιτροπή το αποφασίσει, η ψηφιακή έκδοση της συνεδρίασης δημοσιεύεται στο διαδίκτυο. Η οπτικοακουστική καταγραφή των συνεδριάσεων αρχειοθετείται στον ιστότοπο του κοινοβουλίου. Τα ΜΜΕ μπορούν να αποκτήσουν δωρεάν πρόσβαση στο αρχειοθετημένο υλικό.

Στη Γαλλία οι συνεδριάσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών είναι δημόσιες. Ωστόσο, λόγω του μικρού μεγέθους των χώρων οι εκπρόσωποι των ΜΜΕ δεν παρευρίσκονται στις συνεδριάσεις. Συνήθως οι συνεδριάσεις μεταδίδονται ζωντανά και αναρτώνται στην ιστοσελίδα της Εθνοσυνέλευσης.

Στη Γερμανία οι ακροάσεις των Επιτροπών είναι σχεδόν πάντα δημόσιες. Επιπλέον, μια επιτροπή μπορεί επίσης να αποφασίσει τη συμμετοχή του κοινού μέσω ηχητικής ή τηλεοπτικής μετάδοσης ή εγγραφής. Στην πράξη, υπάρχει συνήθως μετάδοση ή ηχογράφιση στο ParlementsTV (κοινοβουλευτική τηλεοπτική μετάδοση) ή στον ιστότοπο του κοινοβουλίου. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας του κορωνοϊού οι συναντήσεις άνοιξαν επίσης στο κοινό μέσω ψηφιακών μέσων (τηλεδιασκέψεις).

Στην Ισπανία η παρακολούθηση των συνεδριάσεων των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών είναι εφικτή μέσω του ιστότοπου του κοινοβουλίου και ιδίως μέσω του Canal Parlamento, ενός τηλεοπτικού καναλιού που μεταδίδει μέσω δορυφόρου από το 1998. Με στόχο τη δημοσιοποίηση της κοινοβουλευτικής δραστηριότητας μέσω οπτικοακουστικών μέσων, το Κογκρέσο των Αντιπροσώπων εγκατέστησε στις αίθουσες Κοινοβουλευτικών Επιτροπών τηλεκατευθυνόμενες κάμερες.

Στην Ιταλία κατά τη διάρκεια της νομοθετικής ή συντακτικής διαδικασίας οι συζητήσεις των Επιτροπών δημοσιοποιούνται μέσω οπτικοακουστικών εγκαταστάσεων που έχουν εγκατασταθεί σε ξεχωριστές αίθουσες προς όφελος του κοινού και του Τύπου. Τα δορυφορικά, WebTV και YouTube κανάλια της Γερουσίας μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη μετάδοση ακροάσεων των Επιτροπών.

Στη Λιθουανία οι συνεδριάσεις των Επιτροπών είναι ανοικτές για τους εκπροσώπους των μέσων μαζικής ενημέρωσης, με εξαίρεση τις κλειστές συνεδριάσεις. Οι συνεδριάσεις των Επιτροπών, με εξαίρεση τις κλειστές συνεδριάσεις, μεταδίδονται στον ιστότοπο του κοινοβουλίου και οι βιντεοσκοπήσεις των συνεδριάσεων αυτών δημοσιοποιούνται σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία.

Στην Ουγγαρία στις δημόσιες συνεδριάσεις επιτρέπεται στο κοινό και σε δημοσιογράφους να κάθονται μόνο σε καθορισμένο τόπο, που ορίζεται από τον πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής. Οι συνεδριάσεις μεταδίδονται μέσω ενός οπτικοακουστικού συστήματος κλειστού κυκλώματος.

Στην Πολωνία οι συνεδριάσεις των μόνιμων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών είναι ανοικτές στο κοινό. Οι συνεδριάσεις μεταδίδονται από το κανάλι TVP (Πολωνική Δημόσια Τηλεόραση). Οι συνεδριάσεις των Επιτροπών της Γερουσίας είναι επίσης διαθέσιμες μέσω βίντεο στις ιστοσελίδες της Γερουσίας ή του Sejm.

Στη Πορτογαλία οι συνεδριάσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών είναι δημόσιες, μεταδίδονται από το τηλεοπτικό κανάλι του κοινοβουλίου και διατίθενται στην ιστοσελίδα του κοινοβουλίου.

Στη Ρουμανία σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού της Βουλής των Αντιπροσώπων, οι συνεδριάσεις των Επιτροπών είναι δημόσιες, εκτός εάν η Ολομέλειά τους προβλέπει διαφορετικά. Οι εργασίες των Επιτροπών μπορούν να μεταδίδονται στο εσωτερικό τηλεοπτικό δίκτυο της Βουλής των Αντιπροσώπων και στους δημόσιους ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς.

Στην Ελλάδα οι συνεδριάσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών οπτικογραφούνται και είναι άμεσα προσβάσιμες στο ευρύ κοινό.

Γ. Έρευνα IMR/Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Όπως προκύπτει από τα ευρήματα έρευνας που διεξήγαγε η εταιρεία IMR/Πανεπιστήμιο Λευκωσίας τον Μάιο του 2022, ένα ποσοστό της τάξης του 86% των ερωτηθέντων τάσσετε υπέρ της ζωντανής μετάδοσης των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών. Μάλιστα, η απαίτηση είναι αντίστοιχα ψηλή ανάμεσα σε άντρες και γυναίκες αλλά και σε όλες τις ηλικιακές κατηγορίες, ειδικά ανάμεσα στις νεότερες όπου το ποσοστό αγγίζει το 93%.

Οι ερωτηθέντες αιτιολογούν τη θέση τους δηλώνοντας ότι μία τέτοια εξέλιξη θα διασφαλίσει τη διαφάνεια κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων (47% Συμφωνώ Απόλυτα, 41% Μάλλον Συμφωνώ), οι νομοθεσίες θα υλοποιούνται με ταχύτερο ρυθμό (32% Συμφωνώ Απόλυτα, 38% Μάλλον Συμφωνώ) και οι πολίτες θα λαμβάνουν πιο έγκαιρη ενημέρωση σχετικά με τις αποφάσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών (51% Συμφωνώ Απόλυτα, 39% Μάλλον Συμφωνώ).

Θεωρούν επίσης πως με αυτόν τον τρόπο, θα αυξηθεί η παρουσία και η συμμετοχή των Βουλευτών/Βουλευτριών στις συνεδρίες των Επιτροπών (41% Συμφωνώ Απόλυτα, 39% Μάλλον Συμφωνώ). Σε μικρότερο βαθμό, οι πολίτες εικάζουν πως με αυτόν τον τρόπο οι πολιτικοί θα αναλαμβάνουν και την ευθύνη των λεγόμενων και των πράξεων τους (29% Συμφωνώ Απόλυτα, 32% Μάλλον Συμφωνώ).

Παράλληλα, οι συμμετέχοντες στην έρευνα καθόρισαν και τα ηλεκτρονικά μέσα από τα οποία θα ήθελαν να έχουν πρόσβαση στις συνεδριάσεις των Επιτροπών. Πρώτη σε προτίμηση είναι η τηλεόραση, και ακολουθούν το YouTube και το Facebook.

Τα ευρήματα της έρευνας καταδεικνύουν και την αναγκαιότητα για αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό του τρόπου λειτουργίας των Επιτροπών της Βουλής. Το 46% των ερωτηθέντων στην έρευνα, δήλωσε «Λίγο Ικανοποιημένο» από το μέχρι σήμερα έργο των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών και το 12% «Καθόλου Ικανοποιημένο». Ένα ποσοστό της τάξης του 36% δηλώνει «Αρκετά Ικανοποιημένο» αλλά μόλις ένα ποσοστό της τάξης του 2% δηλώνει «Πολύ Ικανοποιημένο». Είναι ενδεικτικό επίσης πως περίπου τα μισά άτομα ηλικίας 18-44 δήλωσαν πως είναι λίγο ικανοποιημένοι από το έργο των Επιτροπών.

Εκτιμάται επίσης πως με τη ζωντανή μετάδοση των συνεδριών των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών μεγαλύτερος αριθμός πολιτών θα γνωρίζει τα θέματα που συζητούνται αφού από την έρευνα διαφάνηκε πως σήμερα το 42% των πολιτών τα γνωρίζει σε μικρό βαθμό και μόλις 9% τα γνωρίζει σε μεγάλο βαθμό. Αντίστοιχα, ανάμεσα στους νέους ηλικίας 18-24 ετών συνολικά το 62% δήλωσε πως δεν γνωρίζει τα θέματα που είναι προς συζήτηση.

Ακόμη, οι πολίτες τοποθετήθηκαν ξεκάθαρα αφού το 65% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως θα ήθελαν περισσότερη πρόσβαση στις συζητήσεις της Βουλής, ποσοστό που ανάμεσα στους νέους ηλικίας 18-24 ετών ξεπερνά το 70%.

Δ. Προσθήκη ζωντανής μετάδοσης

Λαμβάνοντας υπόψιν τα παραπάνω, προτείνεται η προσθήκη ζωντανής μετάδοσης στις συνεδριάσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, κατ' αναλογία της ζωντανής μετάδοσης της Ολομέλειας του σώματος.

Σε πρώτο στάδιο, η εφαρμογή της εν λόγω πρακτικής μπορεί να δοκιμαστεί πιλοτικά στη διάρκεια συνεδρίας κάποιας Επιτροπής στην αίθουσα όπου διεξάγεται η Ολομέλεια, ούτως ώστε (α) να μην υπάρξει πρόσθετο οικονομικό βάρος στον προϋπολογισμό της Βουλής και (β) να δοκιμαστεί εσωτερικά η λειτουργία της ζωντανής μετάδοσης των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών.

Εκτιμούμε πως η πρακτική αυτή θα συνεισφέρει θετικά στη λειτουργία των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, διότι δύναται να συμβάλει στη θεσμοθέτηση μίας πιο δομημένης διεξαγωγής των συνεδριάσεων, οι οποίες να ακολουθούν μία προκαθορισμένη μορφή, με συγκεκριμένες βέλτιστες πρακτικές.

Επιπρόσθετα, η προτεινόμενη προσθήκη, μέσω της άσκησης θετικής εποπτικής πίεσης προς τους Βουλευτές/Βουλευτρίες, αναμένεται να συμβάλει στην μείωση του φαινομένου της υποτυπώδους επιτέλεσης του κοινοβουλευτικού έργου και στην εξάλειψη συμπεριφορών που δεν συνάδουν ή/και προσβάλουν το κοινοβουλευτικό αξίωμα.

Ακόμη, μέσω αυτής της πρόσθετης ευχέρειας πρόσβασης στις συνεδριάσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, θα αυξηθεί η διαφάνεια, η λογοδοσία και η αξιοκρατία σε ότι αφορά το έργο που επιτελείται εντός του Κοινοβουλίου.

Τέλος, υπενθυμίζεται ότι το θέμα εκκρεμεί ως αυτεπάγγελτο στην Επιτροπή Θεσμών, Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως, τιλοφορείται «Η ανάγκη ζωντανής μετάδοσης των συνεδριάσεων των κοινοβουλευτικών επιτροπών της Βουλής των Αντιπροσώπων» (Αυτεπάγγελτη εξέταση έπειτα από εισήγηση των κ. Δημήτρη Δημητρίου και Ανδρέα Αποστόλου) (13.4.2022) και δείχνει να στηρίζεται διακομματικά.

Δρ. Νικόλας Κυριακίδης, Συνιδρυτής Νομοplatform

Γιώργος Ησαΐα, Εκτελεστικός Λειτουργός Νομοplatform